

Onderwerp: Bestuursvoorstel Vaststellen Peilbesluit Zegveld 2021

Datum AB-vergadering: 22-12-2021

Registratienummer: 1797003-v7

Voorgesteld besluit

Het algemeen bestuur wordt voorgesteld:

1. het inspraakrapport 'Ontwerp Peilbesluit Zegveld 2021' (DM1772477) vast te stellen;
2. het 'peilbesluit Zegveld 2021' vast te stellen, overeenkomstig het bij dit voorstel behorende ontwerp-besluit (DM1813473).

Toelichting

Korte terugblik

In 2005 is het peilbesluit Zegveld samen met een omvangrijk watergebiedsplan vastgesteld. In de afgelopen 15 jaar zijn (of worden) de maatregelen uit dat watergebiedsplan gerealiseerd. Zo zijn er collectieve hoogwatervoorzieningen en bufferzones gerealiseerd, waardoor de functies landbouw, natuur en bebouwing gescheiden zijn en elke functie bediend wordt met een passend peil. De bufferzone bij Natura 2000 gebied De Haak is een van de laatste projecten welke momenteel wordt aangelegd.

Al deze ruimtelijke aanpassingen aan het gebied n.a.v. het eerdere watergebiedsplan met peilbesluit uit 2005 maken dat het systeem op orde is en er nu geen grote opgaven en/of knelpunten zijn. Het gaat bij het nu voorliggende peilbesluit dan ook om een zonder watergebiedsplan.

Uitgangspunten Beleidsnota Peilbeheer 2019 zijn toegepast

Het peilbesluit Zegveld 2021 is opgesteld conform de [beleidsnota Peilbeheer 2019](#) met zijn geactualiseerde beleid rondom bodemdaling, waterkwaliteit en samen met aanpak. De peilen in de agrarische polders en de Natura 2000 gebieden hebben een passend peil. Tevens zijn de Natura 2000 gebieden door de aanwezigheid van bufferzones beschermd tegen waterverlies door wegzijging. De bebouwing ligt veelal in hoogwatervoorzieningen welke als hoofddoel hebben het beschermen van de fundering door een hoog vast waterpeil.

Participatie

Tijdens het opstellen van het ontwerp peilbesluit is intensief samengewerkt met verschillende groepen in het gebied, o.a. inwoners, agrariërs, natuurorganisaties, gemeenten en het Dorpsplatform.

Inrichtingsplannen en peilafwegingen zijn vaak in samenspraak met eigenaren en gebruikers tot stand gekomen door middel van thematische of gebiedsbijeenkomsten en keukentafelgesprekken. Dankzij dit zorgvuldige proces is draagvlak verkregen voor het waterschapswerk en het peilbesluit en zijn tevens meekoppelkansen benut.

Integrale afweging

De keuze van het uiteindelijk, meest passende peil doet zo veel mogelijk recht aan de verschillende opgaven en is het resultaat van een integrale afweging. Met dit peilbesluit blijft het fysieke karakter van het gebied, het watersysteem en de waterpeilen in stand en worden geen significante functies of waarden in de omgeving veranderd, toegevoegd en/of verwijderd. In het peilbesluit zijn een aantal kleine veranderingen opgenomen. Hieronder wordt kort per functie toegelicht welke afweging is gemaakt. Op de laatste pagina van dit bestuursvoorstel staat een tabel met een overzicht van alle aspecten die bij de afweging zijn meegenomen en een samenvatting van het resultaat van deze afweging.

Uitkomst afweging t.a.v. landbouwgebieden

In verband met de opgetreden maaiveldddaling wordt in een aantal agrarische peilgebieden het **vigerende** peil met enkele centimeters aangepast ten opzichte van de huidige situatie. De verschillende agrarische peilgebieden in Zegveld houden een zomer- en winterpeil aan met een gemiddelde drooglegging bij het zomerpeil van 45 cm. Dit is een goed uitgangspunt voor de meeste landeigenaren. Ook voor het waterschap is de extra berging in de winter, als er door hoge grondwaterstanden weinig berging in de grond is, gewenst. Door het geactualiseerde beleid m.b.t. bodemdaling zoals in de beleidsnota Peilbeheer 2019 opgenomen, wordt het peil niet meer tussentijds aangepast. Dit betekent een verandering voor de polders in Zegveld waar conform het vigerend Peilbesluit Zegveld 2005 de peilen elke 3 jaar met 2 cm worden geïndexeerd.

Met behulp van subsidieregelingen (project onderwaterdrainage Zegveld-noord van de provincie Utrecht en de Subsidieregeling Regionaal partnerschap voor water en bodem van HDSR) hebben agrariërs in het gebied waterinfiltratiesystemen aangelegd om bodemdaling te remmen. Op dit moment is het nog niet zo dat in grote aaneengesloten delen een waterinfiltratiesysteem is aangelegd. Als grotere, aaneengesloten delen van een peilgebied een waterinfiltratiesysteem hebben zal het waterschap opnieuw afwegen of voor dit peilgebied flexibel en/of dynamisch peilbeheer geschikt is.

In veel tertiaire sloten worden in hoge dichtheden ondergedoken- en drijfbladplanten aangetroffen, waaronder het ecologisch waardevolle krabbenscheer. In de agrarische polder worden verschillende beheerpakketten toegepast ten behoeve van de weidevogels (o.a. grasland met rustperiode (uitgestelde maaidatum of voorweiden), aangepaste bemesting/legselbeheer en verzorgen van een botanische weiderand). Een enkel perceel heeft een peilgerelateerd pakket zoals een tijdelijk hoger waterpeil (creëren natte biotoop). Voor de huidige beheerpakketten die worden toegepast binnen de polder Zegveld is het voorgestelde waterpeil passend.

Afhankelijk waar je bent in het gebied kan de gemiddelde maaiveldhoogte en de daadwerkelijke maaiveldddaling verschillend zijn. Met name het peilgebied van de Slimmenwetering kent relatief grote verschillen in maaiveldhoogte en daarmee in de drooglegging. Er is gekeken naar varianten voor dit peilgebied. De voorkeur ligt bij het behouden van de huidige situatie (niet opknippen van het peilgebied van de Slimmenwetering).

Conform de [beleidsnota Peilbeheer 2019](#) (factsheet 19 en 17) wordt bij de actualisatie van een peilbesluit de peilafwijkingen (opnieuw) getoetst. Indien de gebieden voldoen aan de beleidsregels kunnen deze blijven bestaan. Indien de gebieden niet voldoen, wordt een peilafwijking niet langer toegestaan. Toetsing van de bestaande peilafwijkingen (op- en onderbemalingen) geeft dat er in het bemalingsgebied Zegveld (opnieuw) peilafwijkingen worden toegestaan (vooral in het peilgebied van de Slimmenwetering). In de landbouwgebieden gaat het om 12 peilafwijkingen (8 onderbemalingen en 4 opmalingen) welke blijven voldoen aan de criteria. Deze bestaande onderbemalingenpeilafwijkingen hebben anders niet voldoende drooglegging conform de droogleggingsnormen van de beleidsnota peilbeheer 2019. In 4 van de 8 onderbemalingen hebben eigenaren (delen van) de onderbemaling voorzien van een waterinfiltratiesysteem.

Uitkomst afweging t.a.v. natuurgebieden

Natuur maakt een belangrijk onderdeel uit van het peilbesluit Zegveld, met name door de Natura 2000 gebieden de Schraallanden langs De Meije en De Haak. Voor deze gebieden geldt dat geen achteruitgang mag plaatsvinden. De belangrijkste knelpunten zijn wegzijging en stikstofdepositie. Om toename van de wegzijging door peilindexatie in de polders te voorkomen, zijn en worden bufferzones gerealiseerd (zie ook bestuursinformatiebrief 2018-3, d.d. 4 juli 2018). De peilen in deze natuurgebieden en bufferzones zijn afgestemd met de natuurbeheerders (Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer).

Tijdens het gebiedsproces voor het peilbesluit Zegveld is het plan om overtollig water uit de Haak ('kwalitatief zeer goed water') terug te pompen naar de Nieuwkoopse Plassen verder uitgewerkt (zie ook bestuursinformatiebrief 2021-3, d.d. 14 mei 2021). In samenwerking met het Hoogheemraadschap

van Rijnland, Natuurmonumenten en de provincie Zuid-Holland zal dit gerealiseerd gaan worden waarbij alle partijen bijdragen aan de investeringen.

Uitkomst afweging t.a.v. bebouwde gebieden (kern Zegveld en hoogwatervoorzieningen)

Naar aanleiding van het watergebiedsplan Zegveld (2005) zijn er hoogwatervoorzieningen (HWVZ) gerealiseerd met als hoofddoel de bescherming van de fundering van de huizen. Deze HWVZ zijn in dit peilbesluit opgenomen als nieuwe peilgebieden. In een aantal situaties is het peilbeheer voor deze HWVZ overgedragen aan belanghebbenden (een peilafwijking).

In de toekomst zal de bodemdaling (ondanks het minder indexeren en bodemdaling remmende maatregelen) doorzetten en leiden tot grotere peilverschillen tussen een HWVZ en de naastliggende polder. Als deze verschillen te groot worden zijn robuustere constructies nodig voor de HWVZ, die tot hoge maatschappelijke kosten zullen leiden. Met het huidige tempo van bodemdaling (ca 5 cm per 10 jaar) zal het nog ca 20 jaar (HWVZ Rondweg) en ca 50 jaar (HWVZ Hoofdweg) duren tot een peilverschil van 50 cm is bereikt en robuustere constructies nodig kunnen zijn. Op basis van onze ambitie om samen met partners in het veenweidegebied de bodemdaling in 2030 met 50% te vertragen, zal dit punt later bereikt worden. Samen met het Dorpsplatform Zegveld en de gemeente Woerden is in maart 2019 een informatie- en overlegavond georganiseerd. Ongeveer 70 mensen kwamen bij elkaar om te praten over het vinden van een goede balans tussen het gewenste waterpeil en het verminderen van de bodemdaling in en om het dorp Zegveld. De algemene indruk van die avond is dat de inwoners van de HWVZ tevreden zijn met het huidige vaste peil en er weinig behoefte is aan een peilaanpassing. In dit peilbesluit is daarom geen peilindexatie toegepast voor het peil in de HWVZ.

Toekomstige ontwikkelingen

In dit gebied gebeurt al veel in het kader van het remmen van bodemdaling. Zo is van de 2000 ha inmiddels 200 ha voorzien van technische maatregelen en is 2 à 3 % in transitie (denk aan de bufferzones en Boeren bij Hoog Water). Dit peilbesluit draagt bij door het stopzetten van de tussentijdse peilindexatie en de mogelijkheid om weersafhankelijk en flexibel te sturen door middel van de beheer- en sturingsmarge. Een peilbesluit alleen kan echter niet zorgen voor het behalen van de doelstelling om 50% van de bodemdaling te reduceren in 2030, dit gaat middels een combinatie van factoren en een gebiedsproces.

Provincie Zuid-Holland en Utrecht starten een gebiedsproces in de polders Zegveld en/of Achttienhoven, dit in verband met de Impulsgelden en de Regionale Veenweide Strategie om bodemdaling, CO₂-emissie en stikstof-emissie te reduceren. Hierbij wordt ook nadrukkelijk de samenwerking opgezocht met het waterschap. Het voorgestelde peil(beheer) zoals opgenomen in dit peilbesluit biedt een goede basis en uitgangspositie voor het startende gebiedsproces. Er zijn wat peilbeheer betreft voldoende mogelijkheden om aan te sluiten bij toekomstige ontwikkelingen in het kader van de maatschappelijke vraagstukken op het gebied van reduceren van bodemdaling, CO₂ en stikstof emissies. Indien nodig is het op perceel niveau altijd mogelijk om een vergunning voor een afwijkend peil aan te vragen. Indien er sprake is van veranderingen voor grotere gebieden is het mogelijk dit vast te leggen door het peilbesluit (gedeeltelijk) te actualiseren.

Met de vaststelling van de Interim Omgevingsverordening van de provincie Utrecht moeten peilbesluiten actueel zijn. De actualiteit van een peilbesluit zal getoetst worden door te kijken naar onder andere aanwezige functies, beoogde drooglegging, evaluatie peilbeheer en ambities en doelen van het waterschap. Een nieuw Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) zal bijvoorbeeld in het veenweidegebied één van de aanleidingen zijn om peilbesluiten te evalueren en indien nodig te actualiseren.

Zienswijzen op het ontwerp peilbesluit Zegveld 2021

Het ontwerp peilbesluit heeft van 21 april tot en met 1 juni 2021 ter inzage gelegen. In deze periode zijn 21 zienswijzen binnengekomen. De zienswijzen zijn samen met de reactie van het waterschap opgenomen in het inspraakrapport. De zienswijzen hebben op de volgende punten aanleiding gegeven om het ontwerp peilbesluit aan te passen:

- Om te verduidelijken dat peilaanpassingen aan de opgetreden maaiveld daling mogelijk zijn (conform de beleidsnota Peilbeheer 2019), is Artikel 4.5¹ verwijderd uit het ontwerp-peilbesluit;
- Niet alle peilregulerende kunstwerken stonden op de Peilbesluitkaart, dit is gecorrigeerd.
- Een tekstuele verbetering op pagina 23 en pagina 28 van de Toelichting Peilbesluit Zegveld 2021.

Kaders

Kaders en uitgangspunten bij het tot stand komen van dit ontwerp peilbesluit Zegveld 2021 zijn:

- Wettelijke kaders: artikel 77 Waterschapswet, artikel 5.2 Waterwet, Artikel 2.16 tot en met 2.18b van de Interim Omgevingsverordening provincie Utrecht (2021);
- Waterbeheerplan Waterkoers 2016-2021, 26 januari 2016 (DM 1039257);
- [Peilbesluit Zegveld](#), 15 juni 2005;
- Partiele herziening Peilbesluit Zegveld 2005, overgangszone 5A Noord, 28 april 2010;
- Watergebiedsplan Zegveld en Oud-Kamerik, juli 2005;
- [Beleidsnota peilbeheer 2019](#), 18 december 2019 (DM 1606951).

Welk waterschapsdoel is aan de orde (uit overzicht 'Indicatoren Waterkoers' in de begroting)

Dit ontwerp peilbesluit valt onder de verantwoordelijkheid van het programma peilbesluiten welke bijdraagt aan het bereiken van verschillende waterschapsdoelen:

- Waterinfrastructuur op orde houden
 - Indicator Eff3a: Functies zijn bediend met passende waterhuishouding
 - Indicator Eff3b: Watersysteem kan tegen een stootje
- Waterinfrastructuur op orde brengen
 - Indicator Eff4a: Acceptabel beschermingsniveau tegen wateroverlast
- Beperken effecten watertekort
 - Indicator Eff6b: Negatieve effecten watertekort zijn beperkt (bodemdaling voorkomen)
- Levendige en veerkrachtige boerensloten
 - Indicator Eff8: Agrariërs nemen bewust maatregelen t.b.v. schoon en gezond oppervlaktewater
- Maatschappelijke meerwaarde door "samen doen"
 - Indicator Eff15a: Waterbewust handelen samen met samenwerkingspartners
 - Indicator Eff15b: Doelen bereiken door samenwerking

Financiële aspecten

Dit voorstel heeft betrekking op vaststelling van de hoogte van oppervlaktewaterpeilen in het gebied van Zegveld. Er zijn een aantal bufferzones voorzien welke nog gerealiseerd moeten worden. De financiering voor de realisatie van de bufferzone De Haak (oost en west) waren reeds voorzien in het Watergebiedsplan Zegveld en Oud-Kamerik. De investeringskosten voor deze inrichtingsmaatregelen zullen gefinancierd worden uit het project 'Bufferzone Achttienhoven 405806'. De bijdrage van HDSR voor de pomp in De Haak zal ook gefinancierd worden uit dit project. Eventuele kosten voor het inrichten van de bufferzone west Schraallanden zijn niet voor rekening van het waterschap. Het peilbeheer zal hier worden overgenomen nadat de benodigde kunstwerken gereed zijn en aan de eisen van het waterschap voldoen. Er zijn in dit voorstel geen andere maatregelen voorzien welke extra financiële middelen nodig hebben.

¹ Artikel 4.5 Gedurende dit peilbesluit worden geen tussentijdse peilaanpassingen gedaan voor de opgetreden maaiveld daling (peilindexatie).

Communicatie aspecten

Om een peilbesluit op te stellen waarmee zowel landbouw, natuur, bebouwing als het waterschap uit de voeten kunnen, is samenwerking essentieel. Tijdens het hele proces heeft het waterschap door middel van inloopavonden, digitale nieuwsbrieven en een klankbordgroep, bewoners en gebruikers geïnformeerd over het op te stellen peilbesluit. Alle kadastrale adressen zijn middels een brief geïnformeerd over de opstarten van het proces voor het opstellen van het peilbesluit Zegveld. In deze brief zijn ze uitgenodigd voor de eerste inloopavond en gevraagd om hun gegevens door te geven als ze op de hoogte gehouden wilden worden. Circa 80 mensen hebben hiervan gebruik gemaakt. De klankbordgroep bestond uit een zestal belanghebbenden uit het gebied (inwoners en agrariërs). Zij hadden zich aangemeld na een oproep tijdens de eerste inloopavond. Het maken van inrichtingsplannen en peilafwegingen is in samenspraak met eigenaren en gebruikers tot stand gekomen tijdens thematische of gebiedsbijeenkomsten en keukentafelgesprekken. Alle beschikbare informatie rondom het peilbesluit Zegveld is terug te vinden op [de website](#).

Het concept ontwerp peilbesluit met de voorgestelde peilen is in het najaar van 2020, voorafgaand aan de officiële inspraakperiode, besproken met de provincie Utrecht, gemeente Woerden, gemeente Nieuwkoop en de klankbordgroep. Het concept ontwerp peilbesluit is bij de verschillende partijen goed ontvangen (duidelijk en compleet) en er zijn geen (inhoudelijke) wijzigingen voorgesteld.

Het ontwerp peilbesluit Zegveld 2021 heeft ter inzage gelegen van 21 april tot en met 1 juni 2021. Belanghebbenden zijn op de inspraakperiode geattendeerd door middel van een bericht in 'De Berichtgever', via de website en sociale media van ons waterschap.

MVO aspecten

Dit peilbesluit is in overleg met het gebied tot stand gekomen.

Met dit nieuwe peilbesluit zullen er in de komende jaren minder broeikasgassen worden uitgestoten. Dit komt door het niet meer tussentijds indexeren van de peilen en het remmen van de bodemdaling. Ook dragen de bufferzones en het slimmer sturen met de peilen (door inzet van de sturingsmarge) bij aan efficiënter (minder energie gebruik) waterbeheer.

Tijdens het gebiedsproces voor het peilbesluit Zegveld is, daar waar nodig en mogelijk, gezocht naar eventuele meekoppelkansen. Zo lopen er in de polder verschillende projecten waarbij dit een rol speelt zoals: Samenwerken aan een veilige Meije, realisatie bufferzones De Haak, aanleg pomp De Haak, aanleg natuurvriendelijk vooroevers Slimmenwetering, project onderwaterdrainage Zegveld-noord van de provincie Utrecht, Polderkennis op Peil groep.

Bijlagen

- Peilbesluit Zegveld 2021 (DM 1813473)
- Toelichting Peilbesluit Zegveld 2021 (DM 1813464)
- Peilbesluitkaart Zegveld 2021 (DM 1816342)
- Inspraakrapport Ontwerp Peilbesluit Zegveld 2021 (DM 1772477)
- Memo planproces en afwegingen bij gebiedsplannen met peilbesluiten (DM1740520)

Overzicht aspecten bij de afweging voor het peilbesluit Zegveld

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de aspecten bij de afweging voor het peilbesluit Zegveld. In de derde kolom staat het resultaat / effect van dit peilbesluit ten opzichte van de huidige situatie (+ positief, 0 neutraal, - negatief en +/- lokaal sprake van positief en/of negatief). Meer informatie over een peilbesluitproces en het maken van afwegingen is te vinden in de 'Memo planproces en afwegingen bij gebiedsplannen met peilbesluiten' – DM1740520 (als bijlage te vinden bij dit bestuursvoorstel).

Resultaten inhoudelijke afweging van het planvormingsproces	Afgewogen aspecten in peilbesluit	Resultaat afweging/ effecten van dit peilbesluit tov huidige situatie	Resultaat (terug te vinden in de toelichting van het peilbesluit op pagina)
PEILBESLUIT			
Peilbeheer:			
· Peilgebiedsgrootte	Invulling gegeven	+/-	Er is een passend peil voor de verschillende functies landbouw, bebouwing en natuur en er wordt aan de droogleggingsnorm voldaan. Op drie plaatsen wordt een nieuwe peilgebied gecreëerd (opknippen bestaand peilgebied) ivm de gebruiksfunctie. Het gaat om de drie nog te realiseren bufferzones tbv N2000 gebieden De Haak en Schraallanden langs de Meije. Ook in de nieuwbouwwijk Weidz is er sprake van een functiewijziging en daarmee een peilwijziging. Voor het peilgebied Slimmenwetering zijn verschillende peilgebiedsindelingen onderzocht. De voorkeur ligt, voor het peilgebied Slimmenwetering, bij het in standhouden van de huidige situatie. Het peil(beheer) in de meeste peilgebieden van Zegveld verandert nauwelijks met de in dit peilbesluit voorgestelde peilen en peilbeheer. In verband met de opgetreden maaiveld daling wordt in een aantal agrarische peilgebieden het peil met enkele centimeters aangepast ten opzichte van de huidige situatie. In de hoogwatervoorzieningen wordt geen peilaanpassing toegepast. Door meer peilgebieden en flexibilisering van het peilbeheer (slimmer sturen) zullen de kosten voor het peilbeheer toenemen.
· Passend peil gebruiksfunctie & gebiedskenmerken (droogleggingsnorm) (bijv. natuur, agrarisch, kwetsbare bebouwing, waterberging, infrastructuur)	Invulling gegeven	+	
· Type peilbeheer	Invulling gegeven	0	
WATER-GERELATEERDE THEMA'S			
Thema voldoende water:			
· Wateroverlast (wateropgave)	Meegenomen	-	33
· Waterbeschikbaarheid (droogte en watertekort)	Meegenomen	0	33
· Bodemdaling + broeikasgassen (bijv. CO2 en stikstof)	Meegenomen	+	34
· Optimaliseren watersysteem (bijv. bruggen / inlaatbeheer / ophalen duikers e.d. / waterverdeling)	Meegenomen	+	9, 27
· Grondwater	Benoemd	0	33
Thema gezond water			
· Waterkwaliteit & ecologie	Meegenomen	0	24, 34
· Flexibel peilbeheer	Meegenomen	+	14, 21, 23, 24
· Biodiversiteit	Meegenomen	+/-	24, 34
· Weidevogels	Meegenomen	0	25
Thema waterveiligheid			
· Waterkeringen	Meegenomen	0	Er zijn geen (negatieve) effecten te verwachten op de stabiliteit van de regionale keringen.
Specifieke thema's			
· Vaarwegbeheer	nvt	nvt	Er is geen aangewezen vaarweg
· Archeologie + cultuurhistorie	Benoemd	0	34
· Recreatie	nvt	nvt	Er is geen recreatieve functie aanwezig
OVERIG			
· Eigen (gebieds)visie / strategie / ambitie als plus op genoemde thema's	Meegenomen	+	Aanleg pomp De Haak
· Synergie projecten / initiatieven van overheden / derden	Meegenomen	+	Polderkennis-op-peil, Aanleg natuurvriendelijke vooroevers Slimmenwetering, project onderwaterdrainage Zegveld-Noord
· Gebiedsprocessen overheden / derden	Meegenomen	+	Impulsgelden en de Regionale Veenweide Strategie